

Justitieutskottets yttrande 2018/19:JuU2y

Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2018

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 28 mars 2019 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2018/19:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2018, och eventuella följdmotioner i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Ingen motion har väckts i ärendet.

När det gäller ärenden som anses slutbehandlade delar utskottet i stort regeringens bedömning. I ett fall anser dock utskottet att ett tillkännagivande inte kan anses slutbehandlat.

När det däremot gäller ärenden som fortfarande är under beredning finns det enligt utskottets mening i flera fall anledning att rikta kritik mot regeringen för att man inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att följa riksdagens beslut. Utskottet har förståelse för att beredningen av vissa ärenden kan ta längre tid än andra men finner det ändå anmärkningsvärt att regeringen i vissa fall inte redovisar några åtgärder över huvud taget. Inte heller redovisas på ett tillfredsställande sätt när de olika tillkännagivandena beräknas vara slutbehandlade.

I yttrandet finns två avvikande meningar (S, M, SD, V, KD, MP).

Utskottets överväganden

Behandlingen av tillkännagivanden

Slutbehandlade tillkännagivanden

Regeringen redovisar i skrivelse 75 huruvida den anser att tillkännagivandena är slutbehandlade eller ej. Den konstitutionella praxis som har vuxit fram i fråga om tillkännagivanden innebär att utgångspunkten bör vara att regeringen tillgodoser ett tillkännagivande. Tillkännagivanden är dock inte rättsligt bindande, och om regeringen inte delar riksdagens mening i en fråga och inte har för avsikt att tillgodose riksdagens önskemål, bör den underrätta riksdagen om detta inom den eventuella tidsgräns som angetts i tillkännagivandet. Även skälen till varför regeringen inte har tillgodosett tillkännagivandet bör redovisas (bet. 2016/17:KU21 s. 41 f.).

Det har förekommit att regeringen i skrivelse 75 har redovisat att ett tillkännagivande är slutredovisat och att det berörda utskottet har ansett att så inte är fallet. Regeringen har då återkommit till riksdagen i en proposition och den påföljande skrivelse 75 och redovisat tillkännagivandet på nytt och också eventuella ytterligare åtgärder.

Vilka åtgärder som ska krävas för att ett tillkännagivande ska anses vara slutbehandlat varierar naturligtvis. Har riksdagen endast begärt en utredning kan det räcka med att en utredning tillsätts, men om riksdagen har begärt förslag krävs normalt att förslag läggs fram av regeringen för att tillkännagivandet ska anses vara slutbehandlat. Normalt kan ett tillkännagivande anses slutbehandlat först när det är tillgodosett.

Även om utgångspunkten är att tillkännagivanden bör tillgodosas av regeringen kan regeringen göra en annan bedömning än riksdagen i en sakfråga och har således rätt att inte följa ett tillkännagivande, helt eller delvis. Det är viktigt att regeringen är tydlig med hur dess behandling av ett tillkännagivande förhåller sig till det aktuella tillkännagivandet. För att regeringen ska kunna vara tydlig krävs att tillkännagivandet från riksdagen är tydligt. Om regeringen tydligt meddelar riksdagen, t.ex. i budgetpropositionen, att den inte avser att tillgodose ett tillkännagivande och skälen för detta, ges riksdagen en möjlighet att reagera på regeringens ställningstagande. Utfallet kan t.ex. bli att riksdagen inte har några invändningar mot regeringens bedömning eller att riksdagen vidhåller sin ursprungliga uppfattning.

Ej slutbehandlade tillkännagivanden

När det gäller ej slutbehandlade tillkännagivanden har konstitutionsutskottet tidigare anfört att det, även om det inte är omöjligt att tillkännagivanden har fått en mer krävande karaktär än tidigare, borde höra till undantagen att

tillkännagivanden inte kan slutredovisas inom två till tre år (bet. 2005/06:KU34). Handläggningstiden för slutbehandlingen av ett enskilt tillkännagivande är dock alltid avhängig tillkännagivandets innehåll och de beredningsåtgärder som förutsätts för en sådan slutbehandling (bet. 2014/15:KU21 s. 28). Det bör inte, har konstitutionsutskottet påpekat, förekomma att tillkännagivanden inte är slutbehandlade efter flera år utan att det redovisas en bedömning av när de kan bli slutbehandlade (bet. 2015/16:KU21 s. 30).

Konstitutionsutskottet har framhållit vikten av att regeringen är utförlig i sina redogörelser för vidtagna, pågående och planerade åtgärder. Därigenom får utskottet ett underlag för sin beredning av ärenden, t.ex. motioner, som rör åtgärder inom det aktuella området. I de fall där det har gått förhållandevis kort tid från att tillkännagivandet gjordes till dess att skrivelse 75 beslutades av regeringen kan det vara naturligt att redovisningen är kortfattad, samtidigt som regeringen naturligtvis förväntas agera skyndsamt. Det går dock inte att sätta en tidsgräns för alla tillkännagivanden. För tillkännagivanden som är äldre än ett år torde en avsaknad av åtgärder innebära att man kan säga att regeringen i alla fall inte har agerat skyndsamt (bet. 2016/17:KU21 s. 40).

Skrivelse 75 fyller många värdefulla syften. Ett exempel är att skrivelse 75 ger utskottet en möjlighet att reagera om det anser att redovisningen av behandlingen av ej slutbehandlade tillkännagivanden är för kortfattad och om utskottet anser att regeringen bör vidta fler åtgärder. Sådana synpunkter kan också vara värdefulla för regeringen som har att återkomma till riksdagen i fråga om alla ej slutbehandlade tillkännagivanden. Regeringen har möjlighet att återkomma till riksdagen i frågan i budgetpropositionen eller i en annan proposition eller skrivelse innan skrivelse 75 avlämnas nästa gång.

Skrivelsen

I skrivelsen redovisas sammanlagt 63 riksdagsskrivelser som riktats till regeringen med anledning av justitieutskottets betänkanden: ett från riksmötet 2012/13, sex från riksmötet 2014/15, sju från riksmötet 2015/16, nio från riksmötet 2016/17, 33 från riksmötet 2017/18 och sju från riksmötet 2018/19. Av dessa redovisas 29 som slutbehandlade och 34 som inte slutbehandlade.

Här nedan redogörs för ett av de tillkännagivanden som regeringen anger som slutbehandlade och 28 av de tillkännagivanden som enligt regeringen inte är slutbehandlade. Vissa av dessa behandlas i samma avsnitt. Vidare redovisas också en riksdagsskrivelse om anslag för rättsväsendet som regeringen anser vara slutbehandlad.

Slutbehandlade tillkännagivanden

Kartläggning, uppföljning och statistik om hedersrelaterad brottslighet

När det gäller tillkännagivandet om kartläggning, uppföljning och statistik om hedersrelaterad brottslighet (bet. 2016/17:JuU1 punkt 44, rskr. 2016/17:90) anför regeringen följande.

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra en nationell kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck, inom ramen för uppdraget att stödja genomförande och uppföljning av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (S2017/01221/JÄM). Kartläggningen ska utformas med hänsyn till möjligheten att genom senare undersökningar göra jämförelser över tid. Den 9 mars 2017 beslutade regeringen om kommittédirektivet Starkare skydd mot barnäktenskap, tvångsäktenskap och brott med hedersmotiv (dir. 2017:25). I utredningsuppdraget ingår bl.a. att analysera möjligheterna att föra statistik över hedersrelaterade brott och, om det bedöms möjligt, föreslå hur sådan statistik skulle kunna tas fram. De åtgärder som tas upp i tillkännagivandet är därmed omhändertagna. Regeringen beslutade den 21 februari 2019 att lägga riksdagsskrivelsen i denna del till handlingarna. Skrivelsen i denna del anses därför slutbehandlad.

Tilkännagivanden som är under beredning

Fler lokala poliser

Riksdagen har i ett tillkännagivande begärt att regeringen återkommer med en redovisning av vilka åtgärder som vidtagits för att öka antalet lokala poliser (bet. 2014/15:JuU1 punkt 10, rskr. 2014/15:77).

I skrivelse 2016/17:75 redovisades denna punkt som slutbehandlad. Riksdagen ansåg dock att regeringen inte hade redovisat tillräckligt med vidtagna åtgärder för att tillkännagivandet skulle kunna anses slutbehandlat (bet. 2016/17:KU21, rskr. 2016/17:296). I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.6) meddelade regeringen att punkten därför åter stod som öppen. Ett av syftena med ombildningen av polisen var att säkerställa en lokalt förankrad och synlig polis i hela landet. För att följa upp utfallet av polisreformens intentioner har regeringen under flera år begärt in åiterrapportering av olika slag. I regleringsbrevet för 2015 och 2016 ställde regeringen krav på Polismyndigheten att löpande hålla regeringen informerad om det fortsatta arbetet med ombildningen. Den löpande avrapporteringen skedde bl.a. på de månatliga mötena mellan rikspolischefen och statssekreteraren. I regleringsbrevet för 2016 fick Polismyndigheten också i uppdrag att i årsredovisningen för 2016 lägga särskild vikt vid redovisningen av genomförandet av en lokalt förankrad polisverksamhet. Av redovisningen framgick att Polismyndigheten under 2016 fortsatte arbetet med att stärka det lokala polisarbetet utifrån inriktningen att mer än hälften av resurserna i en

polisregion ska finnas i lokalpolisområdena. Genom att öka resurserna vid lokalpolisområdena har det skapats bättre förutsättningar för att bedriva polisverksamheten nära medborgarna.

Numera finns även kommunpolis i samtliga kommuner. I november 2017 redovisades att 49,4 procent av regionernas resurser finns på lokalpolisområdesnivå. Av verksamhetsuppföljningen från november 2018 framgår att den siffran nu ökat till 50 procent. I regleringsbrevet för 2017 fick Polismyndigheten i uppdrag att analysera och bedöma hur långt myndigheten hade kommit i målsättningen med en mer närvarande och tillgänglig polis i lokalsamhället. Polismyndigheten skulle också bedöma hur väl myndigheten svarar upp mot behoven av polisiär närvaro i särskilt utsatta områden.

Uppdragen redovisades i myndighetens årsredovisning för 2017. Genom den verksamhetsuppföljning som Polismyndigheten under 2018 månatligen har redovisat till Regeringskansliet har utvecklingen avseende bl.a. kompetensförsörjningen kunnat följas upp. I regleringsbrevet för 2018 ålade regeringen Polismyndigheten att också redovisa i vilken utsträckning det finns områdespoliser på lokalpolisområdesnivå och i vilken utsträckning dessa arbetar fredat med kontaktskapande, brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Vidare ska Polismyndigheten analysera i vilken utsträckning det finns likvärdiga möjligheter att få akut hjälp från polisen över hela landet samt bedöma i vilken utsträckning ingripandepersonalen kan arbeta brottsförebyggande och vidta långtgående förstahandsåtgärder. Denna återrapportering ska ske i årsredovisningen för 2018 som ska lämnas senast den 22 februari 2019.

Den 1 april 2014 fick Statskontoret i uppdrag att utvärdera ombildningen av polisen. Den 28 september 2018 lämnade Statskontoret sin slutrapport. Rapporten bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Polismyndigheten har också behov av fler anställda, både poliser och civilanställda. Regeringen har därför i en rad budgetar tillfört myndigheten mer resurser. Regeringen har även skapat förutsättningar för att utbilda fler poliser, bl.a. genom att utöka antalet lärosäten som kan tillhandahålla polisutbildning. Från och med 2019 finns det fem sådana lärosäten.

Skrivelsen är inte slutbehandlad i denna del.

Bostadsinbrott

När det gäller tillkännagivandet om att arbetet mot bostadsinbrott ska prioriteras (bet. 2014/15:JuU1 punkt 21, rskr. 2014/15:77) anför regeringen följande.

Vissa frågor om bostadsinbrott har behandlats av Egendomsskyddsutredningen i betänkandet Stärkt straffrättsligt skydd för egendom (SOU 2013:85). Genom lagändringar den 1 juli 2017 har det bl.a. tydliggjorts att det även när en stöld sker i ett boende som inte är permanent ska kunna leda till att stölden bedöms som grov (prop. 2016/17:131). Den 19 januari 2018 fick en utredare i uppdrag att utreda bl.a. den fråga som

tillkännagivandet avser. Uppdraget redovisades i januari 2019. Riksdagen informerades om uppdraget i propositionen Elektronisk övervakning av kontaktförbud (prop. 2017/18:81 s. 43). Skrivelsen är inte slutbehandlad i denna del.

Helgavskiljning med fotboja

Riksdagen gjorde ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen bör se över hur ungdomspåföljden helgavskiljning med fotboja kan utformas och återkomma med ett sådant förslag till riksdagen (bet. 2014/15:JuU9 punkt 5, rskr. 2014/15:102).

Riksdagens tillkännagivande motsvaras av förslag om nya påföljder för unga lagöverträdare som Påföljdsutredningen lämnat i betänkandet Nya påföljder (SOU 2012:34). Det betänkandet utgjorde också underlag för förslagen i propositionen Tydligare reaktioner på ungas brottslighet (prop. 2014/15:25), som antogs av riksdagen i samma betänkande som tillkännagivandet. Betänkandet Nya påföljder har härutöver legat till grund för regeringens förslag i propositionen Strafflindring vid medverkan till utredning av egen brottslighet (prop. 2014/15:37), som riksdagen antagit (bet. 2014/15:JuU8), och propositionen Ny påföljd efter tidigare dom (prop. 2015/16:151), som riksdagen antagit (bet. 2015/16:JuU30). Beredningen fortsätter av kvarvarande förslag i betänkandet. Den 21 december 2016 beslutade justitie- och migrationsministern att ge en utredare i uppdrag att överväga och komplettera de bedömningar och förslag som lämnats av Påföljdsutredningen om nya påföljdsinslag för unga lagöverträdare. Uppdraget redovisades i juni 2017 i promemorian Nya ungdomspåföljder (Ds 2017:25). I promemorian föreslås två nya påföljder för unga lagöverträdare: ungdomstillsyn och ungdomsövervakning. Den senare påföljden föreslås innefatta tydliga inskränkningar i den unges rörelsefrihet, som utgångspunkt i form av s.k. helghemarrest. Efterlevnaden föreslås kunna kontrolleras med elektroniska hjälpmedel. Promemorian har remissbehandlats. Förslagen om nya ungdomspåföljder bereds inom Regeringskansliet. Skrivelsen är inte slutbehandlad i denna del.

Köp av sexuell handling av barn

När det gäller tillkännagivandet om köp av sexuell handling av barn (bet. 2014/15:JuU14 punkt 18, rskr. 2014/15:138) anför regeringen följande.

Att överväga om straffskalan för brottet bör ändras, och i det sammanhanget särskilt överväga en höjning av straffminimum genom att ta bort böter ur straffskalan, omfattades av uppdraget till 2014 års människohandelsutredning (dir. 2014:128). Uppdraget redovisades i delbetänkandet Ett starkt straffrättsligt skydd mot köp av sexuell tjänst och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, m.m. (SOU 2016:42). Delbetänkandet har remissbehandlats och regeringen beslutade den 7 december 2017 att överlämna lagrådsremissen Straffrättsliga åtgärder mot

sexköp utomlands och mot utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling till Lagrådet. I remissen föreslog regeringen bl.a. att straffskalan för köp av sexuell handling av barn skulle skärpas, dels genom att minimistrafvet höjs från böter till fängelse, dels genom att maximistrafvet höjs till fängelse i fyra år. Vidare föreslogs att brottsbeteckningen ändras till utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling. Ärendet bereds inom Regeringskansliet. Skrivelsen är inte slutbehandlad i denna del.

Inbrottsstöld

I samma betänkande finns ett tillkännagivande om att ett nytt brott – inbrottsstöld – bör införas med minimistrafvet fängelse i ett år (bet. 2014/15:JuU14 punkt 26, rskr. 2014/15:138).

Regeringen anför att vissa frågor om bostadsinbrott har behandlats av Egendomsskyddsutredningen i betänkandet Stärkt straffrättsligt skydd för egendom (SOU 2013:85). Genom lagändringar den 1 juli 2017 har det bl.a. tydliggjorts att det även när en stöld sker i ett boende som inte är permanent ska kunna leda till att stölden bedöms som grov (prop. 2016/17:131). Den 19 januari 2018 fick en utredare i uppdrag att utreda bl.a. den fråga som tillkännagivandet avser. Uppdraget redovisades i januari 2019. Riksdagen informerades om uppdraget i propositionen Elektronisk övervakning av kontaktförbud (prop. 2017/18:81 s. 43). Skrivelsen är inte slutbehandlad i denna del.

Straffvärdesbestämning vid flerfaldig brottslighet

I samma betänkande finns ett tillkännagivande om straffvärdesbestämning vid flerfaldig brottslighet (bet. 2014/15:JuU14 punkt 48, rskr. 2014/15:138).

Frågan omfattas av Påföljdsutredningens betänkande Nya påföljder (SOU 2012:34). Regeringen beslutade den 17 mars 2016 proposition 2015/16:151 Ny påföljd efter tidigare dom. I propositionen lämnades vissa förslag som innebär att reglerna om gemensam straffmätning i 34 kap. brottsbalken inte längre ska tillämpas när det är fråga om återfall. Vidare gjorde regeringen bedömningen att den nuvarande ordningen för straffvärdebedömning vid flerfaldig brottslighet i övrigt framstår som väl avvägd och föreslog därför ingen ändring i de reglerna. I samband med att propositionen beslutades skrevs tillkännagivandet av. Riksdagen delade dock inte regeringens uppfattning att tillkännagivandet därmed var slutbehandlat (bet. 2016/17:KU21, rskr. 2016/17:296). Punkten står därför åter som öppen. Tillkännagivandet återrapporterades till riksdagen i budgetpropositionen för 2018 (se prop. 2017/18:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.6). Regeringen arbetar med att ta fram kommittédirektiv till en särskild utredare som ska överväga och föreslå förändringar av strafflagstiftningen i syfte att åstadkomma en skärpt straffmätning vid flerfaldig brottslighet. Skrivelsen är inte slutbehandlad i denna del.

Villkorlig frigivning vid återfall i likartad brottslighet

Riksdagen riktade ett tillkännagivande till om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag om skärpta regler för villkorlig frigivning för de som återfallit i likartad brottslighet (rskr. 2014/15:153 punkt 15, bet. 2014/15:JuU17).

Regeringen anför att en särskild utredare i juni 2017 lämnade förslag på förändringar i systemet med villkorlig frigivning i betänkandet Villkorlig frigivning – förstärkta åtgärder mot återfall i brott (SOU 2017:61). Betänkandet har remitterats och regeringen beslutade den 30 augusti 2018 lagrådsremissen Förstärkta återfallsförebyggande åtgärdervid villkorlig frigivning. Skrивelsen är inte slutbehandlad i denna del.

Kriminalisering av terrorismresor

Riksdagen riktade två tillkännagivanden till regeringen om kriminalisering av s.k. terrorismresor och att ett bra och fungerande samarbete inom EU bör vara fokus för det internationella samarbetet mot terrorism (bet. 2015/16:JuU7 punkt 5, rskr. 2015/16:86). Det sistnämnda tillkännagivandet redovisades som slutbehandlat i skrivelse 2015/16:75.

Regeringen gav den 2 maj 2017 en utredare i uppdrag att överväga om det bör införas ett särskilt straffansvar för den som deltar i eller på annat sätt stöder en terroristorganisation och lämna de lagförslag som bedöms nödvändiga (Ju 2017:G). Uppdraget redovisades i promemorian Ett särskilt straffansvar för deltagande i en terroristorganisation (Ds 2017:62). Promemorian har remitterats. Regeringen arbetar med att ta fram en lagrådsremiss. Skrивelsen är inte slutbehandlad i denna del.

Medverkan i behandlingsprogram

Riksdagen riktade ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen ska överväga om personer som är dömda för våldsbrott bör ha en skyldighet att genomgå behandlingsprogram. En vägran att delta i ett sådant program ska få konsekvenser för den intagnes möjligheter att få permission och villkorlig frigivning. Den intagnes medverkan i behandlingsprogram ska vara ett krav för villkorlig frigivning för personer som dömts för grova sexualbrott eller grova brott mot närstående (bet. 2015/16:JuU21 punkt 12, rskr. 2015/16:174).

Regeringen anför att en särskild utredare i juni 2017 lämnade förslag på förändringar i systemet med villkorlig frigivning i betänkandet Villkorlig frigivning – förstärkta åtgärder mot återfall i brott (SOU 2017:61). Betänkandet har remitterats och regeringen beslutade den 30 augusti 2018 lagrådsremissen Förstärkta återfallsförebyggande åtgärder vid villkorlig frigivning. Skrивelsen är inte slutbehandlad i den här delen.

Lokalt förankrad polis

När det gäller tillkännagivandet om en lokalt förankrad polis (bet. 2016/17:JuU1 punkt 9, rskr. 2016/17:90) redovisades punkten som slutbehandlad i skrivelse 2016/17:75. Riksdagen ansåg dock att regeringen inte hade redovisat tillräckligt med vidtagna åtgärder för att tillkännagivandet skulle kunna anses slutbehandlat (bet. 2016/17:KU21, rskr. 2016/17:296). I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.6) meddelade regeringen att punkten därför åter stod som öppen. Ett av syftena med ombildningen av polisen var att säkerställa en lokalt förankrad och synlig polis i hela landet. För att följa upp utfallet av polisreformens intentioner har regeringen under flera år begärt in återrapportering av olika slag. I regleringsbrevet för 2015 och 2016 ställde regeringen krav på Polismyndigheten att löpande hålla regeringen informerad om det fortsatta arbetet med ombildningen. Den löpande avrapporteringen skedde bl.a. på de månatliga mötena mellan rikspolischefen och statssekreteraren.

I regleringsbrevet för 2016 fick Polismyndigheten också i uppdrag att i årsredovisningen för 2016 lägga särskild vikt vid redovisningen av genomförandet av en lokalt förankrad polisverksamhet. Av redovisningen framgick att Polismyndigheten under 2016 fortsatte arbetet med att stärka det lokala polisarbetet utifrån inriktningen att mer än hälften av resurserna i en polisregion ska finnas i lokalpolisområdena. Genom att öka resurserna vid lokalpolisområdena har det skapats bättre förutsättningar för att bedriva polisverksamheten nära medborgarna. Numera finns även kommunpolis i samtliga kommuner. I november 2017 redovisades att 49,4 procent av regionernas resurser finns på lokalpolisområdesnivå. Av verksamhetsuppföljningen från november 2018 framgår att den siffran nu ökat till 50 procent. I regleringsbrevet för 2017 fick Polismyndigheten i uppdrag att analysera och bedöma hur långt myndigheten hade kommit i målsättningen med en mer närvarande och tillgänglig polis i lokalsamhället. Polismyndigheten skulle också bedöma hur väl myndigheten svarar upp mot behoven av polisiär närvaro i särskilt utsatta områden. Uppdragen redovisades i myndighetens årsredovisning för 2017. Genom den verksamhetsuppföljning som Polismyndigheten under 2018 månatligen har redovisat till Regeringskansliet har utvecklingen av bl.a. kompetensförsörjningen kunnat följas upp. I regleringsbrevet för 2018 ålade regeringen Polismyndigheten att också redovisa i vilken utsträckning det finns områdespolis på lokalpolisområdesnivå och i vilken utsträckning dessa arbetar fredat med kontaktskapande, brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Vidare ska Polismyndigheten analysera i vilken utsträckning det finns likvärdiga möjligheter att få akut hjälp från polisen över hela landet samt bedöma i vilken utsträckning ingripandepersonalen kan arbeta brottsförebyggande och vidta långtgående förstahandsåtgärder. Denna återrapportering ska ske i årsredovisningen för 2018 som ska lämnas senast den 22 februari 2019.

Sedan den 1 april 2014 har Statskontoret haft i uppdrag att utvärdera ombildningen av polisen. Den 28 september 2018 lämnade Statskontoret sin

slutrapport. Rapporten bereds nu i Regeringskansliet. Polismyndigheten har också behov av fler anställda, både poliser och civilanställda. Regeringen har därför i en rad budgetar tillfört myndigheten mer resurser. Regeringen har även skapat förutsättningar för att utbilda fler poliser, bl.a. genom att utöka antalet lärosäten som kan tillhandahålla polisutbildning. Från och med 2019 finns det fem sådana lärosäten. Skrivelsen är inte slutbehandlad i denna del.

Fler områdespoliser och kommunpoliser

Även tillkännagivandet om fler områdespoliser och kommunpoliser (bet. 2016/17:JuU1 punkt 12, rskr. 2016/17:90) redovisades som slutbehandlat i skrivelse 2016/17:75.

Riksdagen ansåg dock att regeringen inte hade redovisat tillräckligt med vidtagna åtgärder för att tillkännagivandet skulle kunna anses slutbehandlat (bet. 2016/17:KU21, rskr. 2016/17:296). I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.6) meddelade regeringen att punkten därför åter står som öppen. Polismyndigheten har i sin nya organisation valt att införa både kommunpoliser och områdespoliser. Det finns nu kommunpoliser i samtliga kommuner, vilka ska trygga en långsiktig samverkan i det brottsförebyggande arbetet. Arbetet med att utveckla kommunpolisens roll och kontakter kommer att fortsätta i syfte att säkra kontinuitet i samverkan med kommunen och andra lokala aktörer. Dessutom finns områdespoliser som ska arbeta lokalt och kontaktskapande gentemot medborgarna. Målsättningen är att de ska vara kända i lokalsamhället och själva ha goda kunskaper om sitt område. Det ligger emellertid inom Polismyndighetens ansvar att organisera de funktioner som finns inom myndigheten på det sätt som myndigheten anser lämpligt. Att Polismyndighetens samverkan med lokalsamhället stärks är dock en viktig del i arbetet med utbildningen av polisen.

Regeringen gav därför i regleringsbrevet för 2017 Polismyndigheten i uppdrag att analysera och bedöma hur långt myndigheten har kommit i målsättningen med en mer närvarande och tillgänglig myndighet i lokalsamhället. För att säkerställa att områdespoliser etableras och kan verka på det sätt som är avsett har regeringen i regleringsbrevet för 2018 ålagt Polismyndigheten att redovisa i vilken utsträckning det finns områdespoliser på lokalpolisområdesnivå och i vilken utsträckning dessa arbetar fredat med kontaktskapande, brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Som ett led i att utveckla ett mer effektivt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete utfärdar Polismyndigheten medborgarlöften. Under 2016 utfärdades sådana löften i 275 av landets 290 kommuner, och vid utgången av 2017 hade medborgarlöften utfärdats i 280 av landets 290 kommuner. Det finns också i dag särskilda kommunpoliser i samtliga landets kommuner. Regeringen har i regleringsbrevet för 2018 ålagt Polismyndigheten att analysera om arbetet med medborgarlöften har lett till ett mer effektivt trygghetsskapande arbete. Vidare ska Polismyndigheten analysera i vilken utsträckning det finns likvärdiga

möjligheter att få akut hjälp från polisen över hela landet samt bedöma i vilken utsträckning ingripandepersonalen kan arbeta brottsförebyggande och vidta långtgående förstahandsåtgärder. Åtterrapporeringen sker i myndighetens årsredovisning för 2018 som lämnas till regeringen senast den 22 februari 2019. Skrivelsen är inte slutbehandlad i denna del.

Polisens närvaro i brottsutsatta områden

Även detta tillkännagivande om polisens närvaro i brottsutsatta områden (bet. 2016/17:JuU1 punkt 17, rskr. 2016/17:90) redovisades som slutbehandlat i skrivelse 2016/17:75.

Riksdagen ansåg att flertalet av de åtgärder som regeringen hade redovisat var viktiga i sig men inte tillräckliga för att tillkännagivandet skulle kunna anses slutbehandlat (bet. 2016/17:KU21, rskr. 2016/17:296). I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.6) meddelade regeringen att punkten därför åter står som öppen. I december 2015 beslutade regeringen att ge samtliga tolv myndigheter som omfattas av den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet i uppdrag att utveckla sin organisation och ha ett ökat fokus på utsatta områden. I oktober 2017 slutredovisades uppdraget och myndigheterna har nu utvecklat det lokala arbetet mot organiserad brottslighet med en ökad förmåga att hantera organiserad brottslighet i utsatta områden. I regleringsbrevet för 2017 begärde regeringen att Polismyndigheten skulle analysera och bedöma hur långt myndigheten har kommit i målsättningen gällande en mer närvarande och tillgänglig polis i lokalsamhället. Särskild vikt skulle läggas vid att bedöma hur väl Polismyndigheten svarar upp emot behoven av polisen i särskilt utsatta områden. Uppdragen redovisades i årsredovisningen för 2017. Genom den verksamhetsuppföljning som Polismyndigheten under 2018 månatligen har redovisat till Regeringskansliet har utvecklingen avseende bl.a. kompetensförsörjningen kunnat följas upp. I regleringsbrevet för 2018 har regeringen ålagt Polismyndigheten att redovisa i vilken utsträckning det finns områdespoliser på lokalpolisområdesnivå och i vilken utsträckning dessa arbetar fredat med kontaktskapande, brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete.

Vidare ska Polismyndigheten analysera i vilken utsträckning det finns likvärdiga möjligheter att få akut hjälp från polisen över hela landet samt bedöma i vilken utsträckning ingripandepersonalen kan arbeta brottsförebyggande och vidta långtgående förstahandsåtgärder. Därutöver har regeringen i regleringsbrevet för 2018 begärt att Polismyndigheten kvartalsvis redovisar en bild av situationen i utsatta områden. Polismyndigheten ska också redovisa vilka långsiktiga mål myndigheten har för arbetet i utsatta områden och hur dessa mål ska operationaliseras. Vidare ska myndigheten särskilt redovisa vilket arbete som pågår för att riskområden inte ska utvecklas i negativ riktning. Myndigheten ska också göra en bedömning av vilka polisiära åtgärder som krävs framöver i dessa områden. Åtterrapporeringen ska ske i

årsredovisningen för 2018 vilken ska lämnas till regeringen senast den 22 februari 2019. Polismyndigheten har själv tagit flera initiativ till att förstärka sitt arbete i de mest brottsutsatta områdena. Ett exempel är insatsen Mareld i polisregion Stockholm där några hundra poliser, utöver områdespoliser, förstärker närvaron i fyra särskilt prioriterade områden. Det är dock inte bara en ökad polisiär närvaro som krävs i utsatta områden. Regeringen presenterade därför i juli 2016 ett långsiktigt reformprogram för att minska segregationen i landet. Syftet är att lyfta socialt utsatta områden. Reformprogrammet innehåller en rad åtgärder som tar sikte på långsiktiga lösningar på segregationen och dess mekanismer, däribland brottsligheten. Regeringen vill också skapa bättre förutsättningar för ett strukturerat brottsförebyggande arbete över hela landet på såväl lokal som regional och nationell nivå. Regeringen har därför lanserat en satsning på det brottsförebyggande arbetet. Skrivelsen är inte slutbehandlad i denna del.

Livstids fängelsestraff för mord

Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om att livstidsstraff bör bli normalstraffet för mord och därför användas i betydligt större utsträckning än i dag (bet. 2016/17:JuU16 punkt 3, rskr. 2016/17:211).

Regeringen framför i sin redogörelse att en utredare har haft i uppdrag att överväga hur straffbestämmelsen om mord bör utformas för att åstadkomma ett skärpt straff för brottet genom en ökad användning av livstids fängelse (Ju 2016:I). Utredningsuppdraget redovisades den 31 augusti 2017 i departementspromemorian Livstidsstraff för mord (Ds 2017:38). Promemorian har remissbehandlats. Arbetet pågår med att ta fram en lagrådsremiss. Skrivelsen är inte slutbehandlad i denna del.

Straffvärdesbedömning

I samma betänkande riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om straffvärdesbedömning (bet. 2016/17:JuU16 punkt 19, rskr. 2016/17:211).

Regeringen framför i sin redogörelse att en särskild utredare har haft i uppdrag att överväga och föreslå ändringar när det gäller den straffrättsliga särbehandlingen av lagöverträdare i åldersgruppen 18–20 år (dir. 2017:122). I uppdraget har ingått att lämna förslag som innebär att den åldersgruppen behandlas som andra myndiga lagöverträdare vid straffmätningen och när det gäller val av påföljd. Uppdraget redovisades den 18 december 2018 i betänkandet Slopas straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85). Bland annat föreslås att den s.k. straffrabatten slopas för lagöverträdare i åldern 18–20 år. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet. Skrivelsen i den här delen är inte slutbehandlad.

Straffrättsligt skydd för blåljuspersonal m.m.

I samma betänkande riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om straffrättsligt skydd för blåljuspersonal (bet. 2016/17:JuU16 punkt 24, rskr. 2016/17:211).

Regeringen menar att innehållet i tillkännagivandet omfattas av Blåljusutredningens (Ju 2016:23) uppdrag enligt kommittédirektivet Ett modernt straffrättsligt skydd för blåljuspersonal och andra samhällsnyttiga funktioner (dir. 2016:115). Regeringen redovisade uppdraget genom ett delbetänkande den 17 januari 2018 (SOU 2018:2). Regeringen anför att ett arbete med att ta fram en lagrådsremiss pågår. Skrivelsen i den här delen är inte slutbehandlad.

Kameraövervakning på allmänna platser

Riksdagen riktade ett tillkännagivande till regeringen om utökade möjligheter till kameraövervakning i områden som är utsatta för allvarlig brottslighet (bet. 2016/17:JuU17 punkt 1, rskr. 2016/17:212).

Den 16 juni 2017 överlämnade Utredningen om kameraövervakning – brottsbekämpning och integritetsskydd (Ju 2015:14) betänkandet En ny kamerabevakningslag (SOU 2017:55). Den 19 april 2018 beslutade regeringen propositionen Ny kamerabevakningslag (prop. 2017/18:231). Den nya lagen ska bl.a. underlätta för Polismyndigheten och kommuner att få tillstånd till kamerabevakning på offentliga platser i brottsbekämpande och trygghetsskapande syfte. Förslagen innebär också att Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ges utökade möjligheter att tillfälligt använda kamerabevakning utan tillstånd vid risk för allvarlig brottslighet. Riksdagen ställde sig bakom förslagen (bet. 2017/18:JuU36, rskr. 2017/18:391). Den 13 december 2017 beslutade regeringen vidare att tillsätta en utredning – Kamerabevakningsutredningen (Ju 2017:14) – som ska föreslå förenklingar vid kameraövervakning som sker i brottsbekämpande syfte (dir. 2017:124). Utredningen har överlämnat betänkandet Kamerabevakning i brottsbekämpningen – ett enklare förfarande (SOU 2018:62). Utredningen föreslår bl.a. att dagens tillståndsplikt för kamerabevakning ska tas bort för Polismyndigheten, Kustbevakningen, Säkerhetspolisen och Tullverket. För att bibehålla ett starkt integritetsskydd föreslår utredningen att myndigheterna även fortsättningsvis ska få kamerabevaka endast om intresset av bevakning väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli bevakad. En sådan intresseavvägning ska enligt förslaget göras av myndigheterna själva. Om en myndighet inte gör en intresseavvägning ska den bl.a. kunna drabbas av en sanktionsavgift. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet. Utredningen fortsätter nu sitt arbete med att överväga förslag om utökade undantag från tillståndsplikten för vissa andra verksamheter (allmänna transportmedel och stationer). Regeringen framför att uppdraget ska slutredovisas senast den 15 februari 2019. Skrivelsen är inte slutbehandlad i denna del.

Inbrottsstöld

Riksdagen riktade ett tillkännagivande till regeringen om att införa inbrottsstöld som ny brottsrubricering med ett minimistraff om fängelse i ett år (bet. 2016/17:JuU13 punkt 4, rskr. 2016/17:272). Riksdagen uppmanade regeringen att lämna förslag i frågan senast den 1 april 2018.

Regeringen anför att vissa frågor om bostadsinbrott har behandlats av Egendomsskyddsutredningen i betänkandet Stärkt straffrättsligt skydd för egendom (SOU 2013:85). Genom lagändringar den 1 juli 2017 har det bl.a. tydliggjorts att det även när en stöld sker i ett boende som inte är permanent ska kunna leda till att stölden bedöms som grov (prop. 2016/17:131). Den 19 januari 2018 fick en utredare i uppdrag att utreda bl.a. den fråga som tillkännagivandet avser. Uppdraget redovisades i januari 2019. Riksdagen informerades om uppdraget i propositionen Elektronisk övervakning av kontaktförbud (prop. 2017/18:81 s. 43). I denna del är skrivelsen inte slutbehandlad.

Höjda maximistraff och kvalifikationsgrunder för grova brott

När det gäller tillkännagivandena om höjda maximistraff och kvalifikationsgrunder för grova brott (bet. 2017/18:JuU18 punkt 2 och 3, rskr. 2017/18:65) har regeringen anför följande.

Regeringskansliet beslutade den 20 april 2018 (Ju2018/02456/LP) att förlänga tiden för en utredare att biträda Justitiedepartementet med att utreda vissa frågor på vapenlagstiftningens område (Ju 2017:E). I tilläggsuppdraget ska bl.a. frågan om höjda maximistraff för grova brott och kvalifikationsgrunder för grova brott utredas. Uppdraget ska redovisas senast den 28 juni 2019. Skrivelsen är inte slutbehandlad i dessa delar.

En lokalt förankrad, närvarande och synlig polis i hela landet

När det gäller tillkännagivandet om en lokalt förankrad, närvarande och synlig polis i hela landet (bet. 2017/18:JuU1 punkt 36, rskr. 2017/18:92) anför regeringen följande.

Ett av syftena med ombildningen av polisen har varit att säkerställa en lokalt förankrad och synlig polis i hela landet. Regeringen delar utskottets uppfattning att det är viktigt att på olika sätt säkerställa polisreformens intentioner rörande lokalt polisarbete och har därför under flera år begärt in åiterrapportering av olika slag. I regleringsbrevet för 2015 och 2016 ställde regeringen krav på Polismyndigheten att löpande hålla regeringen informerad om det fortsatta arbetet med ombildningen. Den löpande avrapporteringen skedde bl.a. på de månatliga mötena mellan rikspolischefen och statssekreteraren. I regleringsbrevet för 2016 fick Polismyndigheten också i uppdrag att i årsredovisningen för 2016 lägga särskild vikt vid redovisningen av genomförandet av en lokalt förankrad polisverksamhet. Av redovisningen framgick att Polismyndigheten under 2016 fortsatte arbetet med att stärka det lokala polisarbetet utifrån inriktningen att mer än hälften av resurserna i en

polisregion ska finnas i lokalpolisområdena. Genom att öka resurserna vid lokalpolisområdena har det skapats bättre förutsättningar för att bedriva polisverksamheten nära medborgarna. Numera finns även kommunpolis i samtliga kommuner. I november 2017 redovisades att 49,4 procent av regionernas resurser finns på lokalpolisområdesnivå. Av verksamhetsuppföljningen från november 2018 framgår att den siffran nu ökat till 50 procent. I regleringsbrevet för 2017 fick Polismyndigheten i uppdrag att analysera och bedöma hur långt myndigheten hade kommit i målsättningen med en mer närvarande och tillgänglig myndighet i lokalsamhället. Polismyndigheten skulle också bedöma hur väl myndigheten svarar upp mot behoven av polisiär närvaro i särskilt utsatta områden. Uppdraget redovisades i myndighetens årsredovisning för 2017. Genom den verksamhetsuppföljning som Polismyndigheten under 2018 månatligen har redovisat till Regeringskansliet har utvecklingen av bl.a. kompetensförsörjningen kunnat följas upp. I regleringsbrevet för 2018 ålade regeringen också Polismyndigheten att redovisa i vilken utsträckning det finns områdespolis på lokalpolisområdesnivå och i vilken utsträckning dessa arbetar fredat med kontaktskapande, brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Vidare ska Polismyndigheten analysera i vilken utsträckning det finns likvärdiga möjligheter att få akut hjälp från polisen över hela landet samt bedöma i vilken utsträckning ingripandepersonalen kan arbeta brottsförebyggande och vidta långtgående förstahandsåtgärder. Denna återrapportering ska ske i årsredovisningen för 2018 som ska lämnas senast den 22 februari 2019. Sedan den 1 april 2014 har Statskontoret haft i uppdrag att utvärdera ombildningen av polisen. Den 28 september 2018 lämnade Statskontoret sin slutrapport. Rapporten bereds nu i Regeringskansliet. Polismyndigheten har också behov av fler anställda, både poliser och civilanställda. Regeringen har därför i en rad budgetar tillfört myndigheten mer resurser. Regeringen har även skapat förutsättningar för att utbilda fler poliser, bl.a. genom att utöka antalet lärosäten som kan tillhandahålla polisutbildning. Från och med 2019 finns det fem sådana lärosäten. Skrivelsen är inte slutbehandlad i denna del.

En särskild brottskod för brott med hedersmotiv

I samma betänkande riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om en särskild brottskod för brott med hedersmotiv (bet. 2017/18:JuU1 punkt 36, rskr. 2017/18:92).

Den 9 mars 2017 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att undersöka om det finns behov av åtgärder för att säkerställa ett starkt skydd mot barnäktenskap, tvångsäktenskap och brott med hedersmotiv. I uppdraget ingick bl.a. att analysera möjligheterna att föra statistik över hedersrelaterade brott och, om det bedöms möjligt, föreslå hur sådan statistik skulle kunna tas fram (Ju 2017:06, dir. 2017:25). Uppdraget slutredovisades den 28 augusti 2018 genom betänkandet Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet (SOU

2018:69). Betänkandet bereds i Regeringskansliet. Skrivelsen är i den här delen inte slutbehandlad.

Polisens förmåga att bekämpa och utreda narkotikabrott

I samma betänkande riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om polisens förmåga att bekämpa och utreda narkotikabrott (bet. 2017/18:JuU1 punkt 36, rskr. 2017/18:92).

Polismyndigheten har behov av att stärka och utveckla polisverksamheten. Regeringen har därför i en rad budgetar tillfört myndigheten mer resurser som framför allt ska ge myndigheten möjlighet att utöka antalet anställda och därmed höja förmågan och öka effektiviteten i arbetet. Regeringen har även skapat förutsättningar för att utbilda fler poliser, bl.a. genom att utöka antalet lärosäten som kan tillhandahålla polisutbildning från tre till fem.

Åtgärderna medför bättre möjligheter för Polismyndigheten att både stärka och utveckla polisverksamheten, däribland arbetet mot narkotikabrottsligheten. Regeringen har också i olika sammanhang, bl.a. i uppdrag till Polismyndigheten, påtalat vikten av att särskilt beakta narkotikaproblematiken i polisarbetet. Kompetensförsörjningen inom myndigheten är en viktig fråga för regeringen men det hör till Polismyndighetens uppgifter att planera för och rekrytera rätt kompetens utifrån verksamhetens behov. Polismyndigheten fick därför i juli 2017 i uppdrag att ta fram en strategisk och långsiktig plan för att säkerställa att rätt kompetens finns i organisationen. Uppdraget redovisades i maj 2018. Skrivelsen är inte slutbehandlad i denna del.

Polisens kameraövervakning

Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om att polisen ska få större möjlighet än i dag att använda sig av kameraövervakning i områden med hög brottslighet (bet. 2017/18:JuU19, rskr. 2017/18:127).

Regeringen anför att det inte var möjligt med hänsyn till frågans komplexitet, att med beaktande av regeringsformens beredningskrav, hinna ta fram förslag som kunde behandlas inom ramen för det då pågående lagstiftningsarbetet med en ny kamerabevakningslag. Regeringen tillsatte därför en utredning som skulle föreslå förenklingar vid kamerabevakning i brottsbekämpande syfte. Utredningen överlämnade i augusti 2018 delbetänkandet Kamerabevakning i brottsbekämpningen – ett enklare förfarande (SOU 2018:62). Utredningen föreslår bl.a. att dagens tillståndsplikt för kamerabevakning ska tas bort för Polismyndigheten, Kustbevakningen, Säkerhetspolisen och Tullverket. För att bibehålla ett starkt integritetsskydd föreslår utredningen att myndigheterna även fortsättningsvis ska få kamerabevaka endast om intresset av bevakning väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli bevakad. En sådan intresseavvägning ska enligt förslaget göras av myndigheterna själva. Om en myndighet inte gör en intresseavvägning ska den bl.a. kunna drabbas av en sanktionsavgift.

Utredningens förslag har varit ute på remiss t.o.m. den 12 december 2018. Skrivelsen är i den här delen inte slutbehandlad.

Tillsätta en utredning med motsvarande uppdrag som den nedlagda utredningen En flexibel och effektiv kriminalvård

När det gäller tillkännagivandet om att tillsätta en utredning för att utvärdera det återfallsförebyggande arbetet inom Kriminalvården (bet. 2017/18:JuU16 punkt 10, rskr. 2017/18:184) anför regeringen följande.

Frågan hanteras för närvarande inom ramen för den ordinarie myndighetsstyrningen. Kriminalvården har bl.a. i regleringsbrevet för budgetåret 2019 fått i uppdrag att vid varje prognostillfälle redovisa vidtagna och planerade åtgärder för en resurseffektiv verksamhet. I den här delen är skrivelsen inte slutbehandlad.

En särskild brottsrubricering för brott med hedersmotiv och en särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv

I justitieutskottets betänkande 2017/18:JuU14 finns ett tillkännagivande om en särskild brottsrubricering för brott med hedersmotiv och om att införa en särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv (punkt 33 och 34, rskr.2017/18:240).

Regeringen anför att man den 9 mars 2017 gav en särskild utredare i uppdrag att undersöka om det finns behov av åtgärder för att säkerställa ett starkt skydd mot barnäktenskap, tvångsäktenskap och brott med hedersmotiv (Ju 2017:06, dir. 2017:25). Uppdraget slutredovisades den 28 augusti 2018 genom betänkandet Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet (SOU 2018:69). I uppdraget ingick bl.a. att ta ställning till om det bör införas en särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv. I uppdraget ingick däremot inte att ta ställning till om det bör införas en särskild brottsrubricering för brott med hedersmotiv. Frågan om en särskild brottsrubricering för brott med hedersmotiv analyseras inom Regeringskansliet. Skrivelsen är i den här delen inte slutbehandlad.

Skärpt straff vid våldtäkt

I betänkande 2017/18:JuU29 En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet riktade riksdagen två tillkännagivanden till regeringen. Ett av dem gällde skärpt straff vid våldtäkt (punkt 4, rskr. 2017/18:302).

Regeringen anför att frågan fortfarande analyseras inom Regeringskansliet. Skrivelsen är i denna del inte slutbehandlad.

Polisens kameraövervakning

När det gäller tillkännagivandet om polisens kameraövervakning (bet. 2017/18:JuU36 punkt 3, rskr. 2017/18:391) anför regeringen följande.

Kamerabevakningsutredningen (Ju 2017:13) överlämnade i augusti 2018 delbetänkandet Kamerabevakning i brottsbekämpningen – ett enklare förfarande (SOU 2018:62). Utredningen föreslår bl.a. att dagens tillståndsplikt för kamerabevakning ska tas bort för Polismyndigheten, Kustbevakningen, Säkerhetspolisen och Tullverket. För att bibehålla ett starkt integritetsskydd föreslår utredningen att myndigheterna även fortsättningsvis ska få kamerabevaka endast om intresset av bevakning väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli bevakad. En sådan intresseavvägning ska enligt förslaget göras av myndigheterna själva. Om en myndighet inte gör en intresseavvägning ska den bl.a. kunna drabbas av en sanktionsavgift. Utredningens förslag har varit ute på remiss t.o.m. den 12 december 2018. I denna del är skrivelsen inte slutbehandlad.

Slutbehandlade riksdagsskrivelser i övrigt

Anslag till Polismyndigheten och Kriminalvården

I justitieutskottets budgetbetänkande för 2019 (bet. 2018/19:JuU1 s. 41 f.) anfördes att anslaget till Polismyndigheten bl.a. skulle öka med 360 miljoner kronor för att möjliggöra en ökning av polisernas löner och med 5 miljoner kronor i syfte att korta handläggningstiderna för vapenärenden (punkt 1 a , rskr 2018/19:73). Vidare anfördes att anslaget till Kriminalvården skulle ökas med 85 miljoner kronor bl.a. för att minska trycket på Kriminalvårdens anstalter och häkten då antalet intagna i anstalt förväntades öka, för att vidta åtgärder för att förkorta tiden mellan lagakraftvunnen dom och verkställighet samt för att säkerställa att permissioner kunde genomföras utan ytterligare avvikelser och rymningar. Dessutom behövde kapaciteten genomlysas och åtgärder vidtas för att effektivisera utnyttjandet av befintliga häktes- och anstaltsplatser.

Regeringen anför att man den 20 december 2018 beslutade om regleringsbrev och i förekommande fall ytterligare riktlinjer för de anvisade anslagen. Delpunkten är slutbehandlad

Övriga upplysningar

Regeringen beslutade den 21 mars 2019 om en ändring av regleringsbrevet för Polismyndigheten och gav myndigheten bl.a. följande uppdrag.

Hantering av vapentillstånd

Handläggningstiderna för vapenärenden inom Polismyndigheten behöver bli kortare. Myndigheten ska därför redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för att stärka myndighetens hantering av vapentillstånd.

Öka attraktiviteten i polisyrket

Polismyndighetens anslag för 2019 har ökats i enlighet med den budget som riksdagen har beslutat om. Myndigheten ska redovisa de särskilda åtgärder som i samråd med berörda parter har vidtagits för att öka attraktiviteten i polisyrket och förbättra villkoren. Av redovisningen ska också framgå vilka åtgärder som har vidtagits för att göra

Polismyndigheten än mer attraktiv som arbetsgivare i syfte att nå målet om 10 000 fler anställda till 2024.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen har under innevarande och föregående valperiod lämnat ett stort antal tillkännagivanden till regeringen. En del av dessa har sitt ursprung i justitieutskottet. Det stora antalet tillkännagivanden har också lett till att regeringen vidtagit åtgärder för att utveckla och förbättra politiken inom rättsområdet i den riktning som riksdagen efterfrågat, vilket också framgår av regeringens redogörelse.

När det gäller riksdagsskrivelser som anses slutbehandlade delar utskottet i stort regeringens bedömning. I ett fall anser dock utskottet att ett tillkännagivande inte kan anses slutbehandlat. Det gäller tillkännagivandet om *kartläggning, uppföljning och statistik om hedersrelaterad brottslighet* i riksdagsskrivelse 2016/17:90. Som framgår har regeringen gett Socialstyrelsen i uppdrag att bl.a. genomföra en nationell kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck. Socialstyrelsen har emellertid i år meddelat att de inte kan genomföra en sådan nationell kartläggning av hedersrelaterat våld. När det gäller statistik över hedersrelaterade brott är det visserligen positivt att regeringen gett en utredare i uppdrag att bl.a. analysera möjligheterna att föra sådan statistik och, om det bedöms möjligt, föreslå hur sådan statistik skulle kunna tas fram. Detta är dock inte tillräckligt, och det saknas fortfarande nationell statistik över det hedersrelaterade våldet i Sverige. Tillkännagivandet kan därför inte anses tillgodosett, och regeringen bör åter öppna upp arbetet med tillkännagivandet.

När det gäller riksdagsskrivelser som fortfarande är under beredning finns det däremot enligt utskottets mening i flera fall anledning att rikta kritik mot regeringen för att man inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att följa riksdagens beslut. Utskottet har förståelse för att beredningen av vissa ärenden kan ta längre tid än andra men finner det ändå anmärkningsvärt att regeringen i vissa fall inte redovisar några åtgärder över huvud taget. Inte heller redovisas på ett tillfredsställande sätt när de olika tillkännagivandena beräknas vara slutbehandlade. Med detta som utgångspunkt vill utskottet framföra synpunkter på regeringens redogörelse i följande delar.

När det gäller tillkännagivandet om *fler lokala poliser* (bet. 2014/15:JuU1 punkt 10, rskr. 2014/15:77) konstaterar utskottet att det gått över fyra år sedan riksdagen i december 2014 gjorde detta tillkännagivande till regeringen. Regeringen har visserligen vidtagit vissa åtgärder, men dessa har visat sig vara otillräckliga. Det är därför angeläget att regeringen nu skyndsamt vidtar tillräckliga åtgärder för att tillgodose tillkännagivandet.

Detsamma gäller för tillkännagivandet om att arbetet mot *bostadsinbrott* ska prioriteras (rskr. 2014/15:77). Av regeringens redogörelse framgår att man visserligen gett en utredare i uppdrag att utreda frågan, men någon åtgärd som inneburit att arbetet mot bostadsinbrott prioriteras har såvitt framkommit inte

vidtagits, trots att tillkännagivandet gjordes för fyra år sedan. Detta är anmärkningsvärt, och utskottet utgår från att regeringen skyndsamt åtgärdar detta.

Även när det gäller flera andra tillkännagivanden är utskottet kritiskt till att regeringen, trots att dessa tillkännagivanden gjordes för flera år sedan, ännu inte vidtagit de åtgärder som riksdagen efterfrågat. I februari 2015 gjorde riksdagen således ett tillkännagivande om *helgavskiljning med fotboja* (rskr. 2014/15:102). Regeringen skulle se över hur ungdomspåföljden helgavskiljning med fotboja skulle kunna utformas och återkomma till riksdagen med ett sådant förslag. Regeringen har ännu inte återkommit till riksdagen i enlighet med tillkännagivandet. När det gäller tillkännagivandet om *köp av sexuell handling av barn* (rskr. 2014/15:138) överlämnade regeringen i december 2017 en lagrådsremiss, men ännu har inte något förslag presenterats för riksdagen. Detsamma gäller för tillkännagivandet om *inbrottsstöld* i samma riksdagsskrivelse. Det är viktigt att regeringen skyndsamt återkommer till riksdagen med förslag som tillgodose dessa tillkännagivanden.

Utskottet är även kritiskt till hanteringen av tillkännagivandet om *straffvärdesbedömning vid flerfaldig brottslighet* (rskr. 2014/15:138). Regeringen har tidigare redovisat tillkännagivandet som slutbehandlat, men efter det att utskottet anfört att man inte höll med regeringen om att punkten kunde anses vara slutbehandlad (bet. 2016/17:KU21) står punkten åter som öppen. Regeringen uppger att arbete inom Regeringskansliet fortfarande pågår. Enligt utskottets uppfattning har regeringen ännu inte vidtagit någon åtgärd för att ändra den gällande ordningen avseende straffvärdesbedömningen vid flerfaldig brottslighet. I proposition 2015/16:151 gjordes en principiell skillnad mellan brott begångna före en tidigare dom (nyupptäckt brottslighet) och brott begångna efter en tidigare dom men innan påföljden helt har verkställts eller annars upphört (ny brottslighet), varvid bestämmelserna om gemensam straffmätning bara ska tillämpas i den först nämnda situationen. Vid ny brottslighet, som i återfall, ska denna beaktas i skärpande riktning vid påföljdsbestämelsen. Utskottet anser att arbetet med att tillgodose tillkännagivandet har tagit alldeles för lång tid.

Utskottet har samma uppfattning när det gäller tillkännagivandet om skärpta regler för *villkorlig frigivning för de som återfallit i likartad brottslighet* (rskr. 2014/15:153). Det är viktigt att regeringen skyndsamt återkommer till riksdagen med förslag som tillgodose detta tillkännagivande.

När det gäller tillkännagivandet om *kriminalisering av terrorismresor* (rskr. 2015/16:86) anför regeringen att man har remitterat promemorian Ett särskilt straffansvar för deltagande i en terroristorganisation (Ds 2017:62) och att man arbetar med att ta fram en lagrådsremiss. Utskottet konstaterar att regeringen har haft flera år på sig men ännu inte återkommit till riksdagen med några konkreta förslag. Inte minst mot bakgrund av att frågan brådskar anser utskottet att arbetet med att tillgodose tillkännagivandet har tagit alldeles för lång tid.

Även när det gäller tillkännagivandet om *medverkan i behandlingsprogram* (rskr. 2015/16:174) anser utskottet att regeringen har tagit alltför lång tid på sig. Riksdagen riktade våren 2016 ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen ska överväga om personer som är dömda för våldsbrott ska ha en skyldighet att genomgå behandlingsprogram. Trots att tillkännagivandet riktades till regeringen för flera år sedan har regeringen ännu inte återkommit till riksdagen med något sådant förslag.

När det gäller polisen har riksdagen riktat ett flertal tillkännagivanden till regeringen, bl.a. om *lokalt förankrad polis, fler områdespolis och kommunpolis* samt om *polisens närvaro i brottsutsatta områden* (rskr. 2016/17:90). Som framgår av regeringens redovisning har man vidtagit vissa åtgärder, men dessa har inte varit tillräckliga för att dessa tre tillkännagivanden ska kunna anses vara slutbehandlade.

I april 2017 gjorde riksdagen tre tillkännagivanden till regeringen i några straffrättsliga frågor som regeringen enligt utskottets mening borde ha hunnit återkomma till riksdagen med lagförslag om (rskr. 2016/17:211). Det gäller tillkännagivandena om *livstids fängelse för mord, straffvärdesbedömning* och *straffrättsligt skydd för blåljuspersonal*. Det har inte framkommit några godtagbara skäl till varför så inte skett.

När det gäller tillkännagivandet om *kameraövervakning på allmänna platser* (rskr. 2016/17:212) har riksdagen vid flera tillfällen tillkännagett för regeringen att polisen bör få utökade möjligheter till sådan kameraövervakning i områden som är utsatta för allvarlig brottslighet, bl.a. genom att tillståndsplikten för polisen tas bort. Trots detta har regeringen ännu inte överlämnat något sådant lagförslag till riksdagen, utan tillståndsplikten kvarstår alljämt. Detta är enligt utskottets mening anmärkningsvärt och regeringen bör snarast återkomma med ett sådant förslag.

Trots att regeringen enligt tillkännagivandet om *inbrottsstöld* i riksdagsskrivelse 2016/17:272 skulle återkomma till riksdagen senast den 1 april 2018 med ett förslag som innebar att inbrottsstöld införs som ny brottsrubricering har man ännu inte gjort detta. Man har inte heller angett när en sådan lagstiftning kan förväntas vara på plats.

Vad gäller tillkännagivandena om *höjda maximistraff och kvalifikationsgrunder för grova brott* när det gäller grova vapenbrott (rskr. 2017/18:65) har utredningstiden i båda fallen förlängts till den 28 juni 2019, detta trots att tillkännagivandena riktades till regeringen redan 2017 och skulle genomföras skyndsamt.

Regeringen tillstår, med anledning av tillkännagivandet om *en lokal förankrad, närvarande och synlig polis i hela landet* (rskr. 2017/18:92), att Polismyndigheten har stora behov av fler anställda, både polis och civilanställda. Regeringen menar att man i en rad budgetpropositioner tillfört extra medel och skapat förutsättningar för att utbilda fler polis. Trots detta har antalet polis minskat och platserna på polisutbildningen fylls inte. Utskottet anser därför att regeringens arbete med en lokalt förankrad och synlig polis inte är tillräckligt och att fler åtgärder skyndsamt behöver vidtas.

Vad gäller tillkännagivandet om *en särskild brottskod för brott med hedersmotiv* (rskr. 2017/18:92) borde arbetet med att ta fram en sådan kunna ske mer skyndsamt. En sådan borde i vart fall kunna vara på plats den 1 januari 2020, samtidigt som en särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv införs i enlighet med förslaget i betänkandet Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet (SOU 2018:69), som presenterades den 28 augusti 2018.

Vidare anser utskottet att regeringen inte har gjort tillräckligt när det gäller tillkännagivandet om *polisens förmåga att bekämpa och utreda narkotikabrott* (rskr. 2017/18:92). Regeringen menar att man tillfört myndigheten mer resurser som framför allt ska ge myndigheten möjlighet att utöka antalet anställda och därmed höja förmågan och öka effektiviteten i arbetet. Regeringen menar också att man har skapat förutsättningar för att utbilda fler poliser, bl.a. genom att utöka antalet lärosäten som kan tillhandahålla polisutbildning. Dock ser utskottet hur antalet poliser blir färre och att platserna på polisutbildningen inte fylls upp. Utskottet menar därför att regeringen inte har vidtagit sådana tillräckliga åtgärder för att höja polisens förmåga att bekämpa och utreda narkotikabrott som efterfrågas i tillkännagivandet. Det är viktigt att man gör detta skyndsamt.

Riksdagen har som framkommit riktat flera tillkännagivanden till regeringen om *polisens kameraövervakning* (rskr. 2017/18:127). Regeringen har hittills förenklat tillståndsförfarandet men däremot inte återkommit med ett lagförslag som tillgodoser tillkännagivandena. Utskottet vill därför åter påpeka vikten av att regeringen snarast återkommer med ett sådant förslag.

Regeringen har när det gäller tillkännagivandet om att *tillsätta en utredning med motsvarande uppdrag som den nedlagda utredningen En flexibel och effektiv kriminalvård* (rskr. 2017/18:184) endast anfört att frågan för närvarande hanteras inom ramen för den ordinarie myndighetsstyrningen. Någon sådan utredning som efterfrågas i tillkännagivandet har således inte tillsatts och regeringen har inte heller återkommit med besked om eller när en sådan utredning avses tillsättas.

När det gäller tillkännagivandet om *en särskild brottsrubricering för brott med hedersmotiv* och *en särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv* (rskr. 2017/18:240) vill utskottet återigen nämna att betänkandet Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet, som presenterades den 28 augusti 2018, innehåller ett förslag till en särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2020. Utskottet vill särskilt betona vikten av att regeringen nu också överlämnar ett lagförslag till riksdagen. Samtidigt bör frågan om en särskild brottsrubricering för brott med hedersmotiv utredas parallellt.

Trots att det snart har gått ett år sedan riksdagen riktade ett tillkännagivande till regeringen om *skärpt straff för våldtäkt* (rskr. 2017/18:302) har regeringen, såvitt är känt, inte vidtagit några beredningsåtgärder med anledning av tillkännagivandet. Utskottet anser att regeringen borde arbeta mer skyndsamt med denna fråga.

I riksdagsskrivelse 2018/19:391 riktade riksdagen återigen ett tillkännagivande till regeringen om *polisens kamerabevakning*. Riksdagen menar att tillståndsplikten för Polismyndighetens och andra brottsbekämpande myndigheters kamerabevakning bör tas bort genom att myndigheternas kamerabevakning helt undantas från den nya kamerabevakningslagen. Utskottet vill än en gång understryka vikten av att arbetet med att tillgodose detta tillkännagivande bör ske skyndsamt.

Stockholm den 7 maj 2019

På justitieutskottets vägnar

Andreas Carlson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Katja Nyberg (SD), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S), Juno Blom (L), Rasmus Ling (MP), Ingemar Kihlström (KD), Gustaf Lantz (S), Josefin Malmqvist (M), Noria Manouchi (M), Bo Broman (SD) och Helena Vilhelmsson (C).

Avvikande meningar

1. Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2018 (M, SD, KD)

Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD), Ingemar Kihlström (KD), Josefin Malmqvist (M), Noria Manouchi (M) och Bo Broman (SD) anför:

Utöver vad utskottet konstaterat ovan, som vi således ställer oss bakom, är vi även kritiska till regeringens behandling av anslagsbeslutet för Rättsväsendet 2019. Vi konstaterar att riksdagen i samband med att man anvisade anslagen för rättsväsendet för 2019 (rskr. 2018/19:73) anförde att anslaget till Polismyndigheten bl.a. skulle öka med 360 miljoner kronor för att möjliggöra en ökning av polisernas löner och med 5 miljoner kronor i syfte att korta handläggningstiderna för vapenärenden (bet. 2018/19:JuU1 s. 41 f). Regeringen har i sin skrivelse angett att detta delmoment i riksdagsskrivelsen är slutbehandlat genom det regleringsbrev till Polismyndigheten som beslutades den 20 december 2018. Regleringsbrevet innehåller dock ingen information om dessa anslagsvillkor.

Detsamma gäller för anslaget till Kriminalvården. Riksdagen anförde att anslaget skulle ökas med 85 miljoner kronor bl.a. för att minska trycket på Kriminalvårdens anstalter och häkten då antalet intagna i anstalt förväntades öka. Vidare rörde det sig även om att åtgärder borde vidtas för att förkorta tiden mellan lagakraftvunnen dom och verkställighet och för att säkerställa att permissioner kunde genomföras utan ytterligare avvikelser och rymningar. Dessutom behövde kapaciteten genomlysas och åtgärder vidtas för att effektivisera utnyttjandet av befintliga häktes- och anstaltsplatser. Dessa anslagsvillkor framgår inte av regleringsbrevet.

Den aktuella riksdagsskrivelsen (rskr. 2018/19:73) kan enligt vår mening därför inte anses slutbehandlad genom regleringsbrevet.

Vi noterar i detta sammanhang att regeringen den 21 mars 2019 gjorde en ändring i regleringsbrevet för Polismyndigheten och gav myndigheten i uppdrag att öka attraktiviteten i polisyrket och förbättra villkoren. Vi utgår från att det bl.a. är den riktade lönesatsningen som avses men anser att regeringen borde ha angett detta betydligt tydligare. Som framkommit har regeringen numera även gett Polismyndigheten i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för att stärka myndighetens hantering av vapentillstånd för att korta handläggningstiderna.

2. Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2018 (S, V, MP)

Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S), Rasmus Ling (MP) och Gustaf Lantz (S) anför:

Vi utgår från att regeringen respekterar riksdagens skrivelser och hanterar dem på ett skyndsamt sätt för att undvika onödig tidsåtgång när det gäller att behandla riksdagens tillkännagivanden. Men en grundlig beredning av ett ärende kan ta tid, och flera av de tillkännagivanden som tas upp här har relativt nyligen beslutats. Vissa tillkännagivanden, t.ex. om en lokalt förankrad, närvarande och synlig polis i hela landet, kräver också flera olika åtgärder under lång tid. Enligt vår mening framgår det också av regeringens redovisning att man vidtagit ett stort antal åtgärder för att tillgodose de tillkännagivanden som riksdagen gjort. Det har i denna del inte framkommit någon omständighet som ger oss anledning att anmärka på regeringens redovisning.

När det gäller vissa av de äldre tillkännagivandena, som i några fall gjordes för över fyra år sedan, kan det dock finnas visst utrymme för förbättringar i redovisningen. I dessa fall anser vi att regeringen, i enlighet med det som konstitutionsutskottet tidigare uttalat, tydligare bör ange när tillkännagivandena kan förväntas bli slutbehandlade.

I övrigt anser vi att regeringens redovisning uppfyller de krav som kan ställas på den när det gäller behandlingen av de riksdagsskrivelser som har beretts av justitieutskottet.